

Tednik Učiteljski Tovariš.

Glasi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 38.

V Ljubljani, 20. kimavca 1907.

XLVII. leto.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja vsak petek. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Posamezna številka 16 h. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Idriji. Naročnino prejema Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Za oznanila je plačati od dvostopne petit-vrste po 20 h, če se oznanilo tiska enkrat; po 18 h, če se tiska dvakrat, in po 16 h, če se tiska trikrat; če se večkrat tiska, znaten popust. Oznanila sprejema „Učiteljska tiskarna“. Priloge poleg poštine 6 K.

Denar in kruh.

Meseca junija t. l. so vsa okrajna učiteljska društva v avstrijskih deželah sprejela resolucijo, s katero zahtevajo, naj se popolni § 55. drž. šol. zakona z dne 14. maja 1869 s temle dostavkom :

„Najmanjša učiteljska plača naj bo ona, ki jo dobivajo po vsakokratnih določenih e. kr. uradniki štirih najnižjih plačilnih razredov, a vlada naj pomaga deželam, da izvedejo to regulacijo.“

Naša skrb in dolžnost je, da zvedo za to resolucijo državni poslanci in ministri. Iz stare izkušnje vemo, da bomo naleteli na različne ugovore, med katerimi bo glavni ta, da dežele ne morejo in država nima s čim izvesti take edine pravične regulacije učiteljskih plač. Lahko bi rekli: ona država, ki ima več 100 milijonov kron za morilno orožje, bi morala imeti tudi nekaj milijonov za ljudskošolsko učiteljstvo. A ker vemo, da Avstrija noče in ne more zaostajati v oboroževanju za drugimi evropskimi državami, ne upoštevamo te svoje trditve. Kakšna velesila bi pa bila Avstrija, da ne izda vsako leto po več sto milijonov za morilno orožje! Na kakšni stopnji bi stala njena kultura! Vse to uvažujemo in zato hočemo navesti nekoliko virov, iz katerih lahko dobi država dovolj dohodkov, ki bi z njimi plačevala ljudskošolsko učiteljstvo, ne da bi treba nanovo obremeniti kmeta ali delavca. To pa zlasti zato ne, ker se temu upirata dr. Šusteršič in vodja klerikalnega učiteljstva, prijatelj Jaklič. Ti viri so :

1. Ko je vlada izboljšala duhovščini plače, ni vprašala, kod bo dobila potrebnih 10 milijonov kron; naložila jih je kar kmetu. Mi bi vladi svetovali, naj duhovske plače uredi tako, da onim škofom, ki imajo prevelike plače odvzame to, kar imajo preveč in jim pusti le primerne plače, kakor drugim državnim uradnikom, n. pr. škofom plače, enake plačam predsednikov deželnih sodišč, nadškofom plače, enake plačam predsednikov deželnih nadsodišč. To bi bilo menda dovolj namestnikom Kristovim, ki je hodil bos in gologlav in ni imel mesta, kamor bi položil glavo. Na ta način dobi vlada tako vsoto, da lahko uredi plače nižji duhovščini, enako kakor drugim nižjim državnim uradnikom. Na ta način pridobi vse one milijone, ki jih sedaj vporablja za izboljšanje duhovskih plač, ne da bi obremenila kmeta le z vinarjem več kot dosedaj. Ostane ji pa še toliko, da ugotovi zahtevi učiteljstva.

2. Vsak moški avstrijski državljani, ki ni telesno sposoben, da bi bil vojak, mora letno plačevati najmanj 2 K vojaške takse. Gotovo je, da vsi tisti italijanski in drugi podaniki ki si

hodiyo leto za letom služiti kruha v Avstrijo, niso bili in ne bodo avstrijski vojaki, zato bi bilo le pravično, ako bi vsak plačeval najmanj 2 kroni enakega letnega davka. Še nekaj! Naši delavci, ki gredo iskat zaslužka na Nemško, morajo tam plačevati vsak najmanj 25 mark letnega davka. Kdor ne plača tega davka, ne sme tam služiti, in odpravijo ga po odgonu domov. Enak davek naj naloži Avstrija inozemcem, pa gotovo pride nekaj milijonov v državne blagajnice. Vemo, da pridejo izgovori iz ozirov na Italijo, ki je z Avstrijo v trozvezi, a zakaj nima Nemčija teh ozirov, saj je tudi Avstrija v trozvezi z Nemčijo?

3. V Avstriji kakor po drugih državah žive bogati gospodje, ki imajo neusmiljeno srce, da vsako leto po nekajkrat prav po nečloveško pode svoje konje. In oni, ki zna najbolj poditi svojega konja, dobi celo nagrado. Dobro pustimo jim to veselje, a državi naj plačajo od tega primeren davek. Angleška dobi na ta način na leto po nekaj milijonov kron, in zakaj bi jih ne smela pridobiti na enak način Avstrija?

4. Izvošček, ki s svojim kljusetom stoji in čaka na javnem trgu prilike, da zasluži nekaj drobiža, s čimer preredi svoje sinove, ki bodo morali, ko dorasejo, služiti državi, mora plačevati državi davek. So pa prevozniki, ki sicer ne čakajo na službo na javnem trgu, pa vendar, kadar vozijo, rabijo ceste, ki se vzdržujejo z raznimi nakladami. To so gospodje, ki lahko vzdržujejo svoje konje, kočije in kočijaže. Ti naj plačujejo od svojih konj, kočij in kočijažev državi primeren davek. Kolikor nam je znano, ima Italija naložen takšen davek, kar ji gotovo pomaga, da se oborožuje in pripravlja za boj s svojo zaveznico Avstrijo.

5. Poznamo tudi gospodo, ki premore toliko, da si lahko omisli svoje avtomobile, pred katerimi mora vsak čim hitreje bežati, da ne pride v nesrečo. Država celo podpira tako gospodo s tem, da ji dovoljuje v uporabo neobdačen bencin. To gotovo ni pravično, ker mora ubogi delavec, ki rabi luč za to, da zasluži svojim otročičem skorjico kruha, rabiti obdačen petrolej. Država bi ne smela tega dovoljevati, pač pa bi morala naložiti še poseben davek vsem onim, ki imajo avtomobile, ker tudi oni rabijo cesto in nadlegujejo druge državljane. Kdor ima tisočake, da jih lahko trosi za reči, brez katerih lahko živi, ima gotovo tudi nekaj kron za državne potrebščine.

6. V Avstriji je uveden že nekaj let osebni davek. Prav in pošteno je, da vsak, ki ima gotovo množino letnih dohodkov, plača tudi državi nekaj, zato nimamo nič proti osebnemu davku. A nepravilno je, kako odmerjajo ta davek. Naj navedemo za primer samo to: Istrski učitelj-trpin III. plačilnega razreda ima letne plače 1000 K. Prost bi bil osebne davka, a ker določuje

zakon o osebnem davku, da se mora vštevati med dohodke tudi vrednost stanovanja, in ker določuje istrski dež. zakon, da ima občina plačevati letno 250 K stanarine, ako ne da učitelju primerne stanovanja, mu prištejejo k plači še 250 K in plačevati mora osebni davek od 1250 K, brez ozira, ali ima stanovanje v naravi ali mu občina plačuje stanarino in tudi brez ozira na to, ali je stanovanje v naravi res vredno 250 K. To bi ne bilo toliko nepravilno, ako bi občine dajale učitelju stanovanje, ki bi bilo res vredno 250 K; a občine so siromašne in dajejo največkrat taka stanovanja, ki niso niti polovico toliko vredna. Vemo za učitelja, ki je služboval v vasi, kjer mu je dajala občina stanovanje, obstoječe iz ene sobe, ene sobice in kuhinje, a še to vse mokrotno, razpokano in skoraj razpadajoče. Davčna oblast je vštela učitelju za to stanovanje 250 K, a župniku, ki je imel stanovanje, obstoječe iz 5 ali 6 sob, kuhinje, kleti itd., je pa vštela za stanovanje letnih 60 K. S tem smo hoteli pokazati, da se osebni davek premnogokrat nepravilno odmerja in to posebno v prid bogatinom. Ako bi se bogatinova stanovanja odmerila s tolikrat 250 K, kolikorkrat so vredna v razmerju z učiteljevim, bi že to tvorilo precejšen letni dohodek. — Poznamo podjetja, ki niti polovico svojih letnih dohodkov ne izkažejo, a ker jim načeljujejo na vlado vplivne osebe, ne dovoljuje vlada, da bi se davčni uradniki prepričali o njih resničnih dohodkih. Prigodilo se je celo, da je neka taka vplivna oseba izkazala dohodke, ki so se zdeli davčnemu uradniku mnogokrat premajhni. Preiskal je resnične dohodke, ki so mu potrdili nje-

govo mnenje, a vlada je upokojila dotičnega uradnika, namesto da bi odmerila osebni davek po resničnih dohodkih. S tem smo dokazali, da bi država lahko imela mnogo več dohodkov iz osebnega davka, ako bi pazila in pravično obdačila tudi dohodke bogatinov. Koliko milijonov bi morala plačati n. pr. tvrdka Rotschild, ako bi jo obdačili v isti meri kakor niže sloje?

7. Že iz točke 3., 4. in 5. je razvidno, da bi vlada dobila lahko mnogo dohodkov, ki bi se dvignili do — milijonov, ako bi uvedla športni davek, ki bi ga morali plačevati n. pr. tudi posestniki gledaliških lož, imetniki zabavnih lovov, cvetličnjakov, zverinjakov, psov itd.

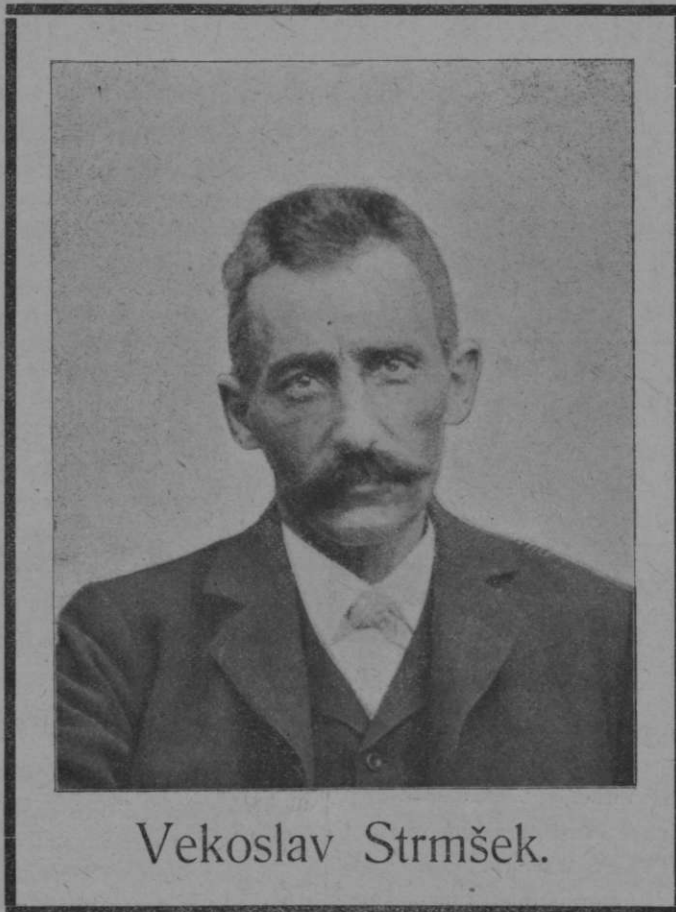
8. V „Učit. Tov.“ smo že razpravljali o kulturnem davku, ki se naj bi naložil na vsakoletni čisti dobiček raznih denarnih zavodov, bank itd. Mnogo je takih zavodov, ki izkazujejo vsako leto naravnost ogromne vsote čistega dobička. Tu bi dobila država toliko denarja, da bi hipoma lahko sanirala deželne finance.

9. Vedno obsežneje dimenzije zavzema boj proti alkoholu. Država lahko brez skrbi poviša davek na žgane pijače. Tako zopet narastejo njeni dohodki do izdatne višine.

10. Velike cerkvene slovesnosti, romanja, božja pota itd.

prinašajo naši kapitalistiški cerkvi vsako leto milijone dohodkov. Tudi tu naj poseže država vmes in naj zahteva nekaj tega denarja zase, da zadosti svoji kulturni nalogi.

11. Država sama ima velika podjetja in posestva, ki ji leto za letom prinašajo ogromno čistega dobička, n. pr. rudniki, gozdovi, vodne sile. Idrijski rudnik na pr. nosi erarju

Vekoslav Strmšek.

Strmšku v spomin.

Po zemlji rodni
ponosno si hodil,
mladino si vodil
naprej in navzgor.

Pod zemljo rodno
truplo ti spava,
a nad njo duh plava
prost vseh spon. —

Tam v svetlih višavah
naj duša vneta
prosi Očeta
za tlačen stan,

ki jadnega srea
pošilja pozdrave
ti, majke Slave
prezvesti sin!

Marija Zopfova.

Zadnje Strmškovo pismo.

Dne 9. avgusta je pisal pokojni Strmšek našemu uredniku pismo. Prvi del tega pisma se tiče neke zadeve, v kateri se je naš urednik obrnil nanj. Drugi del Strmškovega pisma se pa glasi:

Meni se godi slaba — pišem Ti v postelji. Gre mi za kožo, reši me morda le nož. Mogoče so pato zadnje vrstice, ki jih dobiš od mojeroke.

Pozdravi mi vse delavne tovariše! Vztrajajte v svojem napornem delu in vodite slovensko učiteljstvo doprave samozavesti in samostalnosti. Bog vas živi! Na zdar!

Iskreno Te pozdravlja in Ti specialno želi mnogo sreče v Tvojem napornem delu

Tvoj

Vekoslav.

Iz turistovskega nahrbtnika.

Piše Fort. Jelovšek.

Dasiravno nas je prišlo nepričakovano mnogo obiskovalcev, vendar nam je vljudni hotelir postregel z okusnim obedom in izborno pijačo, in vsakemu kar najtopleje priporočam ta edini slovenski, izvrstni hotel.

Po obedu se napotimo peš v večjih ali manjših skupinah k izviru Savice. Pot navzgor ni prav nič naporna, in čimdalje

na leto nad pol milijona kron čistega dobička.

12. Ko bi se znižala vojaška služba na dve leti, bi ne bilo čuti sramotne resnice, da plačuje država na leto za vse ljudsko šolstvo in za vsa učiteljišča ubogih 6 milijonov in da nosijo vsa druga bremena občine in dežele. Dveletna vojaška službena doba bi napravila takim razmeram enkratavselej konec.

V teh dvanajstih točkah smo pokazali vire, iz katerih lahko država dobi še več kot toliko milijonov, kolikor jih potrebuje za plačevanje ljudskošolskega učiteljstva, ki bodi enako plačano kakor jih imajo državni uradniki zadnjih štirih činovnih razredov.

Vse te dohodke bi dobila lahko tako, da bi ne obtežila kmeta niti za vinar. Upamo, da se bo za te naše vire zavzel tudi naš dobri prijatelj dr. Šusteršič, ako ostane dosleden — lastnim besedam. Nočemo trditi, da ni mogoče dobiti še drugih, morda izdatnejših virov, pokazati smo hoteli samo, da se da urediti tudi ljudskošolskemu učiteljstvu plače enako onim c. kr. uradnikom, ako je le dobra volja.

Poslanci in ministri na delo! Nastopite pot dobrovoljne delavnosti, ker je ljudskošolsko učiteljstvo do skrajnosti izstradano in ne more več mirno čakati!

Obrtne nadaljevalne šole.

Spisal Engelbert Franchetti.

(Konec.)

Dovolil bi si tudi tukaj opozoriti c. kr. deželno vlado, da bi glede napredka, razvoja in reorganizacije obrtnega šolstva prav nič ne škodovalo, ko bi vladni šolski referent vsako leto vsaj enkrat sklical vse šolske odbore teh šol na posvetovanje. Preverjen sem, da bi to obrodilo mnogo dobrega sadu in da bi se pri takih skupnih posvetovanjih odpravila marsikatera ovira in zapreka po

močnejše božbenje te opominja, da prideš kmalu do smotra. Dospeli smo do lesene mizice in korak naprej na levo — nehote ostrmiš. Velikanski tempelj obdan od treh strani od divjih skladov silnih pečin — in iz omotične višine v ozadju drvi, hrumi, šumi in vrši kakor tisoč in tisoč razjarjenih kač, sikajoč razbeljeno peno po razritem skalovju v divjo, grozno globočino — liki hudourni oblaki pod jeznim nebom — dokler se ne prikaže milina vedrega neba — kot brušen diamant kristalno čista, zavedljivo-vabljava kraljeva hči Triglava — Savica, ki se izliva v Bohinjsko jezero, a ga na nasprotni strani zopet zapušča, da se združi s Podkorensko Savico v mogočno slovansko Savo.

Tu torej sta žrtvovala slavni, bojeviti Črtomir in deviška Bogomila kipečo ljubezen, zemsko srečo — visokim, nedoumnim smotrom. — In kakor vsa ta nebrzdana moč in elementarna sila ni zdrobila v sto- in tisočletjih teh neomajnih čerij, tako tudi najljutejši naval okrutih in oholih tujecev ni in ne bo uklonil čilega naroda, ki prebiva tod.

In lepo je bilo tu; povsod, kamor si se ozrl, si gledal razvneti lica, četudi nas je rosila ledena Savica, vendar so kipele in gorela bratske ljubezni naša srca. — Objemali in grlili smo se Slovenci s Srbi in ko smo se vrnili k „Zlatorogu“, je priklopelo ob govornikovih besedah, navdušenje do vrhunca — in ginjeni do solz smo klicali odhajajočim milim bratom: „Do svidenja v slobodni srbski kraljevini; Bog živi Te, pobratim Jovanović, Bog živi Tvoj junaški rod!“ (Dalje.)

obrtnih nadaljevalnih šolah. Uradni referent bi si pa pridobil zato nevenljivih zaslug. Obrtništvo, kakor vodstvo in učiteljstvo bi mu bilo za ta čin in požrtvovalnost v vsakem oziru hvaležno.

Ta nasvet c. kr. vladnemu referentu sem si dovolil zaradi tega nasvetovati, ker stojimo ravno pred časom, ko se namerava obrtno šolstvo reorganizirati.

Koliko in kako delujejo razni drugi odbori obrtnih nadaljevalnih šol, tega ne vem, ker nimam vpogleda, vem pa le, da je odbor obrtne nadaljevalne šole v Ljubljani veliko let držal roke navskriž in mirno gledal, kako je vodja te šole, ravnatelj in svetnik Junowitz, pošiljal leto za letom samonemške računske zaključke, proračune in druga taka pojasnila. Nastavljal je zaradi 5, po narodnosti nemških vajencev, slovenskega jezika nezmožne učitelje. Na sposobnost se tudi ni dosti oziral, samo da je gosp. ravnatelju k obrazu pristojal. Odboru ni sploh v pritrditev učiteljskega osobja nikdar predložil. On je bil sam vodja in pa odbor v eni in isti osebi.

O slovenskih tiskovinah in izpričevalih sploh ni bilo ne duha ne sluha, ampak vse je bilo samo v blaženi nemščini. Zakaj neki to? Zato, da vedo ljubljanski obrtniki bolj ljubljanske Nemce spoštovati in ceniti. To je naravnost zasmehovanje vsega slovenskega naroda.

Ko sem bil kot zastopnik trgovske in obrtne zbornice izvoljen v odbor obrtne nadaljevalne šole, sem začudeno gledal, ko sem bil skoraj po preteku leta dni prvič poklican k seji. Še bolj čudno se mi je pa zdelo, ko se mi izroči samonemški računski zaključek in proračun.

Po sebi je umevno, da sem temu takoj odločno ugovarjal in zahteval za prihodnje leto slovenskega računa, kar se je tudi zgodilo.

Posvetil sem šoli nekoliko več pozornosti in se prepričal, da se je treba bolj intenzivno pobrigati za razne premembe.

V seji dne 12. junija sem si dovolil staviti sledeče nasvete in predloge:

1. Obrtna pripravljavnica in obrtna nadaljevalnica naj se s pričetkom prihodnjega leta spojita in zaeno preustrojita v tri med sabo ločene strokovne tečaje za stavbne, mehanično-tehnične in umetnostne obrte. Pri zadnjih naj se posebej upoštevata črevljarska in krojaška obrt. Obrtna nadaljevalna šola na c. kr. realki naj se zaeno opusti, vajenci naj se pa po strokah razdele med šoli na Cojzovi cesti in v Komenskega ulicah. Kot učitelji naj se za posamezne obrti, zlasti za črevljarsko in krojaško obrt, nastavijo za to usposobljeni, strokovno naobraženi obrtniki.

2. Šolska razstava naj se prihodnje prireja skupno za vse stroke in na enem prostoru. Vendar naj se pa razdeli po strokah, in naj traja vsaj po 8 dni, da bodo imeli obrtniki priliko, ogledati si jo temeljito. Takšne razstave se morajo po časnikih in lepkih naznanjati. Skrbeti je tudi za to, da se bodo razstave po časopisih ocenjevale.

3. Obrtnim vajencem, ki so šolsko leto dovršili z odličnim ali vsaj dobrim uspehom, naj se podeljujejo nagrade bodisi v strokovni knjigah bodisi v gotovini in diplomah. K pokritju tega izdatka naj bi prispevale obrtne zadrage, ki imajo za vajence posebne zaklade.

4. Za strokovne tečaje bo treba risalnih sob in risalnih miz. Zato je vodstvom I. in II. mestne deške ljudske šole naročiti, da v najkrajšem času poročajo, koliko sob in miz je na razpolago.

5. Inventar sedanje obrtne nadaljevalne šole je po dveh ali treh članih šolskega odbora pregledati in eventualno po

vodstvu izpopolniti, da ga bo potem možno razdeliti med bodoče tečaje po strokah.

6. Šolski odbor naj temeljito proučava, bi li ne kazalo v doglednem času na bodočih strokovnih tečajih pouk urediti tako, da bi se poleg nedelj (8—11 ali 9—12) poučevalo med tednom le enkrat od dveh do šestih popoldne, namesto sedanjega dvakratnega večernega pouka.

7. Treba je, da se uvede, če že ne obvezen, vsaj neobvezen pouk v telovadbi. V to svrhu bi bilo šolskim vodstvom naročiti, naj vajence vzpodbujajo, da prostovoljno prisostvujejo v večjem številu pouku v telovadbi ob večernih urah na društvenih telovadiščih.

8. Takoj s prihodnjim šolskim letom je uvesti zgolj slovenske tiskovine, ne izvzemši izpričeval.

9. Pouk iz obrtnega pravoznanstva naj se s prihodnjim šolskim letom počeni vrši v dveh oddelkih. Poskrbi naj se za posebne knjige iz tega predmeta. Naprositi je deželni šolski svet, da uvede fakultativno pouk iz tega predmeta tudi na moškem učiteljskem v svrhu pridobitve učnih oseb za strokovne tečaje.

10. Vsako leto je občasno pred pričetkom šole ravnateljstvu predlagati seznam učnega objekta v odobrenje šolskemu odboru.

11. Sestavi se naj disciplinarni red za vajence, ki je v interesu rednega šolskega pouka in obiska nujno potreben.

12. V najkrajšem času naj se skliče anketa, obstoječa iz učiteljskega objekta, šolskega nadzornika, načelnikov obrtnih združenj in zastopnikov obrtnih druženj. Naloga ankete bodi, da zgoraj označene predloge preudari, eventualno izpopolni in svoje nasvete v korist časa primernim odnošajem na polju strokovno-obrtnega šolstva formuluje.

Dozdeva se mi potrebno, da svoje predloge tudi nekoliko utemeljim, in sicer zaradi tega, da bo možno posameznikom, ki se zanimajo za razvoj obrtnega šolstva, mojim predlogom ugovarjati, oziroma jih pomagati uresničiti.

V točki drugi omenjene šolske razstave se mi dozdevajo jako važen faktor glede vzpodbude vajencev k pridnemu in marljivemu učenju. Vajencem samim naj se da prilika, da si razstavo temeljito ogledajo in občudujejo dela, ki se jih uče po raznih oddelkih.

Šolska razstava naj se vsako leto ob navzočnosti obrtnih vajencev otvori slovesno in s primernimi nagovori voditeljev in učiteljev, kakor zastopnikov raznih korporacij in šolskega odbora.

Ob tej priliki naj se vajence vzpodbuja do pridnega učenja, lepega vedenja, do marljivosti, varčnosti in do stanovske zavednosti. Pri otvoritvi razstave naj bi se tudi vajencem, ki so z dobrim uspehom dokončali šolsko leto, razdelile primerne nagrade. Preverjen sem, da bi to vajence vzpodbujalo k zavednosti, in če bi se merodajni krogi za vajence malo bolj pobrigali, bi prišli tudi vajenci do drugačnega prepričanja in druge zavednosti kakor so pa dandanes.

Resnega in temeljitega premišljevanja je vredna šesta točka predlogov. Večerni pouk je pri sedanjih razmerah iz marsikaterih ozirov neprimeren in neuspešen. Od vajenca, ki dela od ranega jutra do poznega večera in morda še pri nezadostni hrani in in neprimernem počitku, se skoraj ne more zahtevati, da bi z največjo pozornostjo prisostvoval pouku. Pogostokrat sem čul od raznih učiteljev, da najbolj pridni vajenci, ki z vneto zasledujejo šolski pouk, med poukom zaradi utrujenosti zaspe. Pouk v obrtnih nadaljevalnih šolah bi se moral vršiti popoldan ali pa še bolje dopoldan od 8. do 12. ure, oziroma od 2. do 6. ure. Res je, da obrtniki vajence čez dan težko pogrešajo. Pouk se pa da tako razdeliti, da se za vajence po učni dobi, oziroma po razredih razdeli, da ostane nekaj vajencev v delavnici, med-

tem ko gredo drugi v šolo. Za I. in II. razred naj bi se vršil pouk dopoldan, za III. razred pa popoldan, s tem bi se dalo to vprašanje ugodneje rešiti.

Splošno se poudarja od merodajnih krogov, da je večerni pouk izpremeniti v dnevni. Dokaz temu je tudi, da se vsi strokovni tečaji za pomočnike kakor tudi za gospodarje vršijo le podnevi. Preverjen sem pa, da bo ta eventualna izprememba obrtnike razburila. Pa to, kar se lahko zgodi v drugih mestih, bi se dalo tudi pri nas; obrtniki bodo imeli pri tem le korist, ker se bodo vajenci v šoli več naučili in s tem tudi obrtnikom več koristili. Neobhodno bi bilo pa tudi treba, zlasti za vajence, ki pri svojem poklicu sede, da se uvede zanje telovadba. Znano je, da telovadba pri mladini najbolje učinkuje, in treba je pri mladini gledati tudi na to, da se telesno dobro razvija.

Važno za obrtni stan je pa tudi, da je obrtnik poučen v obrtnem pravoznanstvu. Ta nepotrebni predmet se pa, mislim, poučuje edino le v Ljubljani na nadaljevalnici. Po drugih obrtnih šolah se pa ta predmet zaradi tega ne poučuje, ker primanjkuje zato spretnih učiteljev. Temu nedostatku bi se dalo pomagati na ta način, da bi se na ljubljanskem moškem učiteljskem uvedel fakultativno predmet o obrtnem pravoznanstvu in bi se na ta način, lahko dobilo sposobnih učnih oseb.

Nikakor pa ne bi rad dijakom učiteljskega nalagal še večjega bremena, ker je že tako s premnogimi predmeti preobloženo. Zadeva bi se dala na ta način rešiti, da bi se na učiteljskem brezpotrebni predmet v orglanju nadomestil s predmetom v obrtnem pravoznanstvu. Ta predmet je po mojem skromnem mnenju veliko bolj zanimiv, potreben in važen kakor pa orglanje, zlasti raditega, ker se učiteljstvo v sedanjem času in teh razmerah sploh več ne bavi in noče baviti z orglanjem. V prvi vrsti je pa treba oskrbeti za ta predmet lahko razumljivo učno knjigo.

Poudarjal sem tudi, da bi bilo umestno da bi vlada vsaj vsako leto enkrat sklicala anketo šolskih odborov in pa učiteljskega objekta k posvetovanju. Ta nasvet je za vse prizadete kroge jako velikega pomena in preverjen sem, da bi se tudi gospodom učiteljem s to uredbo ustreglo v marsikaterem oziru.

Članek, ki sem ga spisal, je v prvi vrsti namenjen gospodom učiteljem, ki se bavijo s poukom v obrtnih šolah. Zakaj to, kar je danes učiteljstvo na ljudskih šolah za vzgojo, naobrazbo in razvoj slovenskega naroda, to je tudi za razvoj in napredek slovenskega obrtnika. Namenjen je pa tudi članek šolskim odborom in obrtnikom sploh in želim le, da bi se našli možje iz prizadetih krogov, da bi se za obrtno šolstvo malo več zanimali kakor dosedaj in k stvari pripomogli s tem, da bi v raznih člankih poučili in pa opozorili na razne nedostatke v obrtnem šolstvu.

K položaju slovenskega učiteljstva na Koroškem.

Na „Zavezini“ skupščini v Radovljici je bil sprejet predlog tovariša Jakšeta, naj „Zaveza“ čimprej ustanovi na Koroškem slovensko učiteljsko društvo. Stvar vendar ni tako enostavna. Te vrstice naj služijo v pojasnilo položaja slovenskih učiteljev na Koroškem. Prištevši letošnje slovenske abiturijente celovškega učiteljskega, ki so večinoma že nameščeni, je na Koroškem kakih petnajst narodno zavednih učiteljev, ki so razkropljeni po vsem Koroškem in deloma nameščeni tudi po nemških krajih. Kako težavno je njih stališče, je dovolj znano. Nemci imajo pred gibanjem slovenskega učiteljstva dosti večji strah, nego bi ga jim bilo treba imeti. Ako se le sestane kje par slovenskih učiteljev

k prijateljskemu pomenku, že kriči nemško časopisje o zaroti, ki jo kujejo slovenski učitelji, hoteč razdreti slogo med koroškimi učiteljstvom in rotijo deželni šolski svet, naj vendar nastopi proti tem učiteljem - panslavistom. Pri teh razmerah ne kaže, ne glede na malo število in razkropljenost slovenskih učiteljev, ustanavljati slovenskega učiteljskega društva. Tudi ni med slovenskimi tovariši starih, izkušenih, v boju ojačenih mož, marveč so to samo mladi, večinoma provizorični učitelji, ki bi jih, čim nastopijo javno in se združijo v društvo, razkropili in potaknili v najzakotnejše kraje, koder bi se znabiti pri sedanjih razmerah ta ali oni izneveril svojim načelom. Zato se nam slovenskim učiteljem nikakor ne mudi z ustanovitvijo lastnega učiteljskega društva in bomo svoj čas, kadar bode naše število naraslo, v tem pogledu prevzeli sami iniciativo. Za sedaj pa je boljše, da se javnost ne peča preveč z našim gibanjem.

Slovenski koroški učitelji stojimo v tesni medsebojni prijateljski zvezi in to je najboljšje jamstvo, da se nam nobeden izmed somišljenikov ne odtuji. Ako hoče „Zaveza“ in sploh izvenkoroški Slovenci kaj storiti v prilog koroškimi slovenskim učiteljem, predlagam sledeče: Skrbite se naj za čim izdatnejši naraščaj slovenskih učiteljskih učiteljskih, ki jih je danes bore malo na učiteljski, tako da v doglednem času ne moremo pričakovati znatnega slovenskega naraščaja. Nadarjenih slovenskih fantov bi lahko dovolj spravili na učiteljske, pa so ubožnih staršev sinovi, ki sami ne premorejo potrebnih denarnih žrtev. V drugo je nujno potrebno, da dobimo v Celovcu javno ljudsko knjižnico, koder bi prvič dobili dijaki (ne samo učiteljski, ampak tudi srednješolci) potrebnega čtiva, literarnega, strokovnega, znanstvenega ter bi se tem potom seznanili s kulturnimi pridobitvami in težnjami slovenskega naroda in kjer bi drugič imeli zavetišče in kraj za svoje sestanke. Upam, da nam „Prosveta“ to željo izpolni, čim prej — tem bolje. Danes pač zalagajo dijake nekateri celovski gospodje s slovenskimi knjigami, časopisi, a Bog ne daj, da bi dobil dijak kak proizvod moderne slovenske literature ali kak napreden časopis. Tretja želja je ta, da bi „Zaveza“ znižala naročnino svojih listov provizoričnim slovenskim učiteljem, ki zbog male svoje plače ne morejo izlahka žrtvovati v ta namen potrebnih novcev, a vendar živo potrebujejo narodne in stanovske izpodbuje. Tej želji bi se seve lahko oporekalo, sklicevaje se na stanovsko dolžnost in zavednost, a utemljena je v žalostnih koroških šolskih razmerah in v potrebi, da izvenkoroški Slovenci priskoče svojim rojakom na pomoč. Nadalje želimo koroški učitelji, da bi Ciril-Metodova družba ali kdorkoli oskrbel potrebnega čtiva, posebno pa mladinskih časopisov za našo deco. Shlehorni učeneec, ki misli vstopiti enkrat na učiteljske, naj bi prejemal „Zvonček“, da bi se na ta način priučil slovenščini in se navdušil zanjo.

To se mi je zdelo potrebno napisati v pojasnilo našega položaja, naših potreb in zahtev.

Pismo iz Trsta.

Neverjetna malomarnost.

V Trstu in okolici se je pričelo šolsko leto 16. t. m. Navada je bila, da je mestni magistrat, oziroma občinski svet imenoval učitelje ital. narodnosti že takoj v juliju pred velikimi počitnicami, da so lahko mirno uživali počitek oni, ki so bili imenovani; a neimenovani pa so polagoma tlačili svojo jezo in nevoljo. Učitelje slov. narodnosti pa so imenovali navadno zadnji dan počitnic tako, da niso znali do zadnjega hipa, pri čem so. Imenovani so se morali z bliskovo naglostjo seliti, zapostavljeni

pa kuhati prikrito jezo. Da je tako postopanje s slovenskimi učitelji bilo nedostojno, so uvideli učitelji sami ter na lanskem zborovanju soglasno sprejeli resolucijo proti takemu zapostavljanju in malouvaževanju slov. učiteljstva to resolucijo izročili mestnemu svetu v Trstu.

V koliko je mestni svet upošteval to povsem upravičeno zahtevo, naj kaže dejstvo, da je letos mestni svet izvršil vsa imenovanja skupno, a koncem počitnic, t. j. 13. t. m. Zmotil sem se — ne vseh! Vsa italijanska in par slovenskih. Ostala slovenska se pa niso mogla izvršiti — čujte in strmite! — zaradi neverjetne malomarnosti vladnih organov, v prvi vrsti slovenskega okrajnega nadzornika, ki ni poslal pravočasno dokumentov na mestni magistrat. Dočim sta ital. nadzornika rešila mnogoštevilno aktov za italijanska imenovanja, ni se zdelo upoštevanja vredno slovenskemu nadzorniku, rešiti par aktov slovenskih kompetentov.

Jeli to storil zaradi svoje udobnosti, jeli temu kriv vladni svetnik Fabijani ali dvorni svetnik Čermak, ne vemo. Toda ne moremo drugače, nego da s tem, ki je tega kriv, temeljito obračunamo. Pozvedovali bomo in zasledovali, in če je to zakrivil oni strupeni sovražnik slovenskega šolstva, ki je v italijanskih rokah; če je to oni Kraševcec, ki je poročal ministru Derschatti, da v Vrdeli in Rocolu ni Slovencev ter nam tako izposloval italijanske napise na kolodvorih, ali je pa temu kriv „pagat-ultimo“, bo imel računati z nami.

Mi moramo tem ljudem pokazati, da so že davno minuli časi, ko se je s Slovenci postopalo kakor z brezpravno „rajo“. Mi vemo, da se slovensko učiteljstvo zaveda docela svojih dolžnosti, jih vrši s pedantno natančnostjo, in hoče tudi braniti svoje pravice proti vsakomur. Če ne dosežemo drugega, bo vsaj javnost vedela za vsak krivičen korak, ne prizanašaje nikomur. V prihodnjem pismu Vam pojasnim zgodovino škedenjskega vodstva.

Iz naše organizacije.

Istra.

Iz odboreve seje „Slovenskega učiteljskega društva za koprski okraj“. Dne 23. maja t. l. je preminul nam nepozabni tovariš Štefan Debenjak. Ker mu postavijo ostali svoji nagrobni spominek, je sklenilo to društvo prispevati k troškom, zakar se je določilo pri občnem zboru 20. junija t. l. nabirati darove pri slovanskem učiteljstvu voloskega in koprškega okraja. Zaradi tega je poslal društveni odbor 24. junija dve okrožnici, in sicer eno v voloski, a drugo v koprski okraj. Do 8. t. m. so se odzvali okrožnicam s tem, da so poslali svoje darove društvenemu blagajniku sledeči gospodje in gospice: Ludovik Žerjav, Gizela Bellingar, Gašper Kastelic, Anton Maslo, Krist. Bogatec, Angela Slavec, Lovro Tomčić, Anton Marčelja, Josip Krančič, Josip Bertok, Anton Urbančič, Mate Šepić, Bruno Jurinčič, Anton Ryslavi, Henrik Jelušič, Fridrik Grossmann, Erna Thaler, Štefan Šiškovič, Gjurjo Paropat in Vinko Puharić.

Ker vsaka družina želi, da ima pokojnik 2. novembra postavljen spominek, je sklenil odbor v seji 10. t. m. da vroči nabrani znesek pokojnikovi vdovi 4. oktobra t. l. Zato so naprošeni vsi oni, ki se mislijo odzvati okrožnici, naj določijo namenjene zneske društvenemu blagajniku Šiškoviču Stefanu (Hrpelje p. Kozina), a ona dva, ki imata okrožnici, da jih vrneta društvenemu predsedniku Urbančiču Antonu (Boljunec p. Boršt).

Politiški pregled.

* **Deželni zbor za Bosno in Hercegovino.** Zadnji čas z vedno večjo gotovostjo vzdržujejo vest, da se za Bosno in Hercegovino ustanovi deželni zbor. Vrše se že vse potrebne priprave.

* **Nov volilni red za goriški deželni zbor** — sankcijoniran. Novi volilni red za goriški deželni zbor je dobil najvišjo sankcijo. Po novem volilnem redu bo deželni zbor štel 30 poslancev (doslej jih je bilo 22), in sicer: kneza nadškofa goriškega kakor virilista, 6 poslancev veleposestva, 5 poslancev mest in trgov, 2 trgovske in obrtne zbornice, 10 kmetijskih občin in 6 poslancev splošne volilne kurije. Število poslancev se je povišalo za 8, ali razmerje med Slovenci in Italijani je ostalo neizpremenjeno, akoravno tvorijo Slovenci dvetretjinsko večino v deželi. Temu so krivi sami klerikalni slovenski deželni poslanci, v prvi vrsti dr. Gregorčič, namestnik deželnega glavarja.

* **Utrjenje Trsta.** Odkar se Italija tako pridno oborožuje, zlasti pa povečuje in obnavlja svojo mornarico ter gradi trdnjave ob avstrijski meji, so začeli tudi Avstrijci nekoliko pomišljati, ali bi ne bilo dobro, ako bi se tudi mi nekoliko bolj pobrigali za varnost svojih mej proti Italiji. Zlasti o utrditvi Trsta se je pisalo že mnogo. Sedaj priporoča neki dr. Nord načrt, ki ga je sestavil že pred več nego 30 leti general pl. Herman. Temu se ni posrečilo, prepričati avstrijskih vojaških krogov o ugodnosti svojega načrta; pač pa so se ga polastili Francozi in Angleži in so po njem zatrdili več svojih pristanišč. Ta načrt obstoji v tem, da bi se sezidale nad Punto Tranco pri Gradežu in nad Koprom v Istri, ob kateri črti je morje široko komaj 18 km, trdnjave, in sicer dve na širokem morju na umetnih otokih, na vsaki strani na bregu pa po ena. Te trdnjave bi obvladale vso črto in bi zabranile tuji mornarici vhod v tržaški zaliv. Ta način utrditve bi ne bil predrag ker je morje v tržaškem zalivu jako plitvo.

* **O jugoslovanskem ministru** piše „Pokret“ v dopisu z Dunaja: „Vprašanje o jugoslovanskem ministru je še vedno predmet javnih razprav; pa tudi za kulisami je aktualno. Vlada menda manevrirati, da bi sedež jugoslovanskega ministra prodala jugoslovanskim poslancem čim nujdražje. Pojav jugoslovanskega ministrstva je delo onih poslanskih krogov, ki se niso strinjali s politiko reške resolucije za Litavo in ki se istovetijo s krščansko-socialno veliko avstrijsko mislijo. Zato so za jugoslovansko ministrstvo v prvi vrsti klerikalni Slovenci, dalje krščanski socialci in vlada. Vsi so v tem edini, da treba postaviti ne samo proti Madjarom, ampak tudi proti Hrvatom po jugoslovanskem ministrstvu spojeno skupino slovenskih in hrvaških dežel. Kakor ima Hrvaška in Slavonija svojega ministra v Budimpešti, naj imajo slovenske dežele in Dalmacija svojega ministra na Dunaju.“ — „Pokretov“ dopis priznava sicer, da bi imelo to ministrstvo velik praktični pomen, boji se pa, da bi avstrijska vlada mogla reči Slovincem in Hrvatom: Čemu težite za Litavo? Saj imate svojega jugoslovanskega ministra na Dunaju. „Pokret“ se boji tudi, da se bo med Slovenci in Hrvati v Istri in Dalmaciji organizirala krščansko socialna stranka. Vlada zasleduje pri tem namen, da bi obrnila Dalmatince od politike novega kurza na Hrvaškem ter onemogočila priključenje Dalmacije h Hrvaški. — Tako „Pokret“. — Kakor poročajo z Dunaja, se protivi ustanovitvi jugoslovanskega ministrstva najbolj dr. Šusteršič, in sicer zato, ker on ne pride v poštev. Lep slovenski politik!

* **Vprašanje o ureditvi deželnih financ** je na dnevnem redu. Te dni je vlada razposlala deželnim odborom dnevni red ankete, ki jo sklicuje koncem t. m. na Dunaj. K dnevnemu redu je priložena pola s 47 vprašanji, ki se nanašajo: 1. na slabo stanje deželnih financ, 2. na izboljšanje deželnih financ in 3. na obnovitev finančnega načrta za l. 1909. V vprašalni poli podaje vlada anketi celo vrsto predlogov v preudarek in v pretres. Med drugim namigava vlada o možnosti znižanje doklad za ljudske šole, kar to nekoliko karakterizira vladne predloge o tem vprašanju. Anketa se snide 30. t. m. in bo trajala 8. do 14. dni. Predsedoval ji bo sekcijški šef dr. R. Mayer.

* **Češka socialna demokratska stranka** je imela 1. t. m. v Přivozu tabor z dnevnim redom: Češki otrok v češko šolo. Glavni govornik je bil soc. dem. poslanec Prokeš. Sprejeta je bila resolucija, v kateri se odločno zahteva, naj češki starši pošiljajo svoje otroke v češko šolo. Dne 8. t. m. so bili tabori v Vitkovicah in v Frydku z istim dnevnim redom. Inicijativo k tem taborom so dali soc. demokrati. Vso narodno agitacijo na severnem Moravskem, kjer je mnogo rudnikov in tvornic, vodijo v prvi vrsti soc. demokrati.

* **Kongres „Svobodne Misli“**, ki se je pričel v Pragi dne 5. t. m., se je vršil po naznanjenem vzporedu. Dr. Spicer iz Zagreba je govoril o Ricmanjih, rekoč, da je ricmanjski pojav eden najznačilnejših nove dobe v boju proti Rimu. Govoril je tudi Slovenec Lotrič in pesnik Aškerc, ta o kulturnem gibanju Slovencev. Zastopani so na kongresu: Čehi, Nemci iz Avstrije in Nemčije, Francozi, Slovenci, Nizozemci, Poljaki, Hrvati, Rusi, Madjari, Angleži, Španci, Portugalci in še drugi. — Pri otvoritvi je bilo okolo 3000 udeležencev. Delegati so pozdravili kongres vsak v svojem jeziku.

* **Irredenta.** Avstrijski politiki so se v zadnjih mesecih dvakrat prav globoko oddahnili. Bilo je to prvič, ko je naš zunanji minister baron Aehrenthal obiskal italijanskega ministra za zunanje zadeve, Tittonija, in drugič, ko je Tittoni vrnil Aehrenthalu obisk. Vse si je oddahnilo olajšano, češ, sedaj so naše razmere z Italijo urejene, sedaj se ni več bati vojske žujo. Zlasti irredentistom so baje sedaj zamašena usta, sploh je irredenta mrtva, se je glasilo. No, po velikem veselju je prišlo zopet trezno spoznanje. in marsikdo se je zopet domislil one stare resnice, da se prijateljstva med narodi ne sklepajo v sejah kakih diplomatov, marveč zunaj, v širokem toku narodnega življenja. Oglasil se je tudi stari avstrijski politik, bivši minister in osební prijatelj cesarjev, baron Chlumecky. V zadnji „Oesterr. Rundschau“ razmotriva vprašanje, ali je irredentizem res mrtev, ter prihaja do zaključka, da irredentizma v italijanskem narodu v Avstriji in Italiji sestanka ministrov nista spravila v grob, da še živi in — dela! Razloček med prej in sedaj je le ta, da ga sedanja italijanska vlada ne podpira tako očitno, kakor prejšnja ministrstva. Irredentizem bo živel, dokler ga ne stisne za grlo močna avstrijska roka vsaj pri nas.

Vestnik.

Podoba Vekoslava Strmška, ki jo prijavljamo v današnji številki, je posneta po manjši fotografiji, ki je bila napravljena par tednov pred Strmškovo smrtjo. Zato se pozna Strmšku bolezen na obrazu. Umril je za želodčnim rakom. Če si kdo želi odtiska te podobe (na kartonu), naj to naznani „Učiteljski tiskarni.“

Lepo poročilo o letošnji glavni skupščini „Zaveze“ objavlja „Vestnik ústředního spolku jednot učitelých na Moravě“ in hrvaški „Napredak“. Prvo je spisal tov. moravski učitelj M. Hajný, drugo pa hrvaški tov. Davorin Trstenjak.

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta so darovali: tov. J. Exel, nadučitelj v Vojniku 5 K, ker se ni mogel udeležiti Strmškovega pogreba; g. Davorin Rovšek, fotograf in lastnik kinematografa na Turjaškem trgu v Ljubljani, 20 K. Pri tej priliki g. Rovška p. n. učitelstvu prav toplo priporočamo, da poseča v prvi vrsti njegov kinematograf, ker je g. Rovšek domačin, in naroden mož. Svoji k svojim!

Letnino za učiteljski konvikt je plačal tov. J. Exel iz Vojnika.

Naroden škandal. Za vadniškega učitelja na c. kr. učiteljsku v Mariboru je imenovan nemški nacionalce učitelj Herbst. Slovenske kompetente so prezrli. Za službo se je potezal n. pr. tov. L. Černež, odličen slovenski učitelj in pisatelj ki je doslej eno leto že poučeval na isti vadnici, in vrli učitelj, tov. Ant. Pesek, ki ga odlikuje temeljita strokovna in splošna izobrazba. Propadla sta oba, ker vladajo dandanes v našem šolstvu turške razmere. Škandal!

Nagrobni spomenik. Dne 25. avgusta t. l. se je odkrilo v Čadramu nagrobni spomenik g. nadučitelju Bogomiru Malenškú, ki je deloval v tem kraju dolgo dobo 37 let. — Preteklo je celih 8 let po smrti tega zaslužnega nadučitelja, a nihče se ni dobil med tem časom, da bi začel z nabiranjem darov za spominsko ploščo učitelju — trpinu, ki je žrtvoval vse svoje življenje v blagor mladini in s tem v korist in prosep kraja Čadrama. — Šele drugi naslednik nadučit. Malenška, tov. nadučit. Anton Brušen, je pokazal, kako se naj čislajo odlični šolniki in kako naj čislajo učitelji tudi sami sebe. Začetkom tekočega leta je sklenilo konjiško učit. društvo na njegov predlog postaviti nagrobni spomenik nekdanjemu nadučit. ča-

dramskemu g. Bog. Malenšku. In samo g. A. Brumen je mogel s pridnim nabiranjem prispevkov za spomenik dognati, da se je že po pol letu uresničila njegova vroča želja — nagrobni spomenik gosp. nadučitelju Malenšku je že odkrit. — Za ta čut spoštovanja napram svojemu kolegu in predsedniku bodi tov. nadučit. Brumnu vsa čast in priznanje! Naj bi učiteljstvo vedno postopalo po vzornem načinu omenjenega tovariša nadučitelja, naj bi vedno vredno cenilo odlične šolnike in doseglo bo, da bodo tudi drugi sloji čislali učiteljstvo primerno njegovemu težavnemu in odgovornemu stanu.

Iz seje c. kr. okr. šol. sveta v Kranju. Predsednik poroča o tekočih zadevah. Za provizoričnega voditelja na dvo-razrednici v Predosljah je bil imenovan absolvirani učiteljski kandidat Fr. Jocif, na enorazrednici v Mavčičah pa pomožna učiteljica Alojzija Štebije va. Gospa Guzelje va je resignirala na službeno mesto v Kranju. Namesto nje pride pomožna učiteljica Inka Šlambergerje va. — Stavi se ternopredlog za Javorje in Mavčiče. — Zaradi bolezni sta na dopustu Janja Miklavčičeva, učiteljica v Kranju, in El. Devova, učiteljica v Naklu. Prvo nadomestuje pomožna učiteljica Slava Orehkova, drugo pa absolvirana učiteljska kandidatinja M. Vidčeva. — Nekemu učitelju se dovoli III. starostna doklada. — Reši se prošnja za podporo. — Za šolo v Šmartnem je bil imenovan kraj. šol. nadzornikom ondotni župnik Alojzij Šarce. — Nadzornikovo konferenčno in inspekcijsko poročilo se vzame na znanje.

Izlet v Škofjo Loko so priredili 1. septembra obiskovalci risarskega tečaja pod vodstvom g. prof. Suherja. Obiskali so umetniško galerijo slik in starih izdelkov g. vit. pl. Strahla, ki je dosedaj največja in najznamenitejša na Kranjskem. V zbirkah so zastopana dela domačih in tujih umetnikov in ljubicev slikarstva iz prejšnjih stoletij. Z zanimanjem smo sledili strokovnjaškimi podatki gosp. pl. Strahla. Iz vsega odseva, da so nekdanje iz severnih dežel v bližnjo Italijo potovali umetniki in slikali spotoma po naših gradovih. Ker pa nimamo še natančne topografije o vsem, zato je v marsičem pri raznih umotvorih še več negotovosti. Potrebna bi bila kaj večja pozornost na stare izdelke v domovini. Čudna pota so tudi imele nekatere slike in kako so nekatere že bile iz nevednosti in lahkomišljenosti zavržene. Z neko sliko je že bila streha pokrita, po neki drugi so že hodili, več so jih mazači prebarvali in šele spretni opazovalci so našli in popravili veliko vrednost prvotne podlage. Sicer pa naši ljudje tudi niso brez umetniškega čuta, nabiralci se pri njih lahko kaj navadijo. Izmed domačih slikarjev nas je zanimal posebno Langus in njegove ročne skice kažejo izreden talent. Neko njegovo skico Prešerna je v naglici na dopisnico prerasala učiteljica Ermacora. Z vzpodbudnimi spomini iz domače obrazilne umetnosti smo se odpeljali zopet v Ljubljano.

Slovensko katehetsko društvo za Koroško so ustanovili s sedežem v Št. Jakobu v Rožu. Predsednik društvu je župnik Ražun.

Ravnatelj gimnazije v Kranju je imenovan profesor Ign. Fajdiga iz Ljubljane.

Klerikalci in šola. Pavlica, župan rihemberški, je izjavil pred kratkim, kakor poročajo „Soči“: „Najbolje bi bilo, da ne bi pošiljali starši otrok v šolo“. Tukaj ga imate pristnega klerikalca in pristno klerikalno ljubezen do šole in izobrazbe. Iz te izjave rihemberškega župana se vidi, kako zadovoljni bi bili klerikalci, če bi ostalo ljudstvo v temi.

Šolske vesti na Koroškem. Višja dekliška šola v Celovcu, iz katere so svoj čas pahnili slovenskega profesorja J. Apiha, se je opustila. Vzroki niso znani. — J. Jane, nadučitelj v Vrbi je prestavljen v Beljak. A. Schneiderje va je postala učiteljica v Zilski Bistrici. Učiteljica E. Kwechova se je odpovedala službi.

Nova slovenska učna knjiga. Naučno ministrstvo je potrdilo novo slovensko grško slovnico, ki jo je spisal prof. dr. J. Tominec.

Poučni perotninarski tečaj za učiteljstvo je priredila kranjska kmetijska družba 14. septembra na gospodinjiski šoli v Ljubljani. Tečaj je bil brezplačen.

Iz učiteljskih krogov novomeškega okraja. Pod tem naslovom se zaganja nekdo v „Slovenec“ zaradi začasno oddanih učnih mest v novomeški okolici v gospođa nadzornika

in pa oba liberalna zastopnika in konča: Gospoda, oglasite se! — Dvomim, da je pisal to kak kolega. Če pa bi vendar bil, mi je žal, da je moj tovariš. Vsak pripravnik ve, da oddaja službe okr. šol. svet in ne nadzornik, še manj pa zastopnika učiteljstva. In sestavo okr. šol. sveta mora tudi poznati. Če pa meniš, prijatelj, da sta učiteljska zastopnika v okr. šol. svetu vsemogočna, in da se vselej to zgodi, kar ona zahtevata, ti povem, da ima vsak član en glas. Morebiti si hotel dobiti zase ali za koga svojih katero oldanih mest. Le potrudi se, kadar bodo razpisane v stalno nameščenje, kar, upam, se kmalu zgodi, da ti ne bo žal. Čudno se mi pa zdi, da iščeš pravice v političnem listu „Slovenec“. Saj imamo vendar dva svoja lista, ki se potezata za naše pravice. In če praviš, da sta liberalna zastopnika odgovorna, bi vendar rajši enemu pisal, kakor „Slovenec“. Ali meniš, da ti bo „Slovenec“ takoj jutri vsa mesta razpisal? Bojazljiv menda tudi nisi, da se ne bi upal povedati resnice in pravice vsakomur v obraz. Menim, da bi se take stvari obravnavale uspešneje na naših zborovanjih, kakor pa v političnih listih. Upam, da se oglasiš na prihodnjem zborovanju v oktobru.

M a t k o.

Učiteljstvu laškega okraja. 7. oktobra bomo volili zastopnike v okrajni šolski svet. Tovarišice in tovariši! Čujejo se vsakovrstne govornice, da bi se nas oplašilo, da bi ne volili moža, ki ga spoštujemo in kateremu smo izkazali svoje zupanje že s tem, da smo ga volili predsednikom učiteljskega društva. Pravijo, da so laški nemškutarji, ki sede v okr. šol. svetu, izjavili, da ne sede z g. Gnušom skupno pri seji. Tovariši! Ne ustrašite se te groznje! Potem bodo vodili seje samo gg. glavar, nadzornik in naš zastopnik. Vsakdo stori svojo sveto dolžnost, vsakdo agitiraj pri tovariših in tovarišicah, in zmagali bomo! — In še nekaj! Laški okrajni šolski svet se je v zadnjem času pokazal nam Slovincem silno sovražnega. Za tako postopanje raznih usnarjev & comp, ki sede v okr. šol. svetu, je prvi storiti sledeče: Pri prvi letošnji domači konferenci naj predlagajo tovariši in tovarišice, da se vrše konference v slovenskem jeziku ter da dopisujejo šolska vodstva z vsemi oblastmi slovensko! Prosimo, da se to zgodi, in ne mislimo, da je ta zadeva brez važnosti! — Opozarjamo pa tovariše in tovarišice, da takoj objavijo v „Tovarišu“, če bi se jim zgodila radi tega kaka krivica in zagotavljamo jih, da spravimo v tem slučaju vso zadevo pred deželni zbor štajerski.

Družba sv. Cirila in Metoda je sklenila, da proda svojo zalogo knjig, ki obsega sledeče: „Knjižnica za mladino“, à 40 h; „Rudolf Habsburški“, à 40 h; „Igre in pesmi za mladino“, à 1 K 60 h; „Franc Jožef I.“, à 30 h; „Baron Čehovin“, à 30 h; „Val. Vodnika pesmi“, à 30 h; „Materine sanje“, à 12 h; „Sv. Ahacij“, à 30 h; „Ciril in Metodova knjižnica“, à 30 h; „Mat. Ravnikar“, à 20 h; „Ljubezen do mame“, vez. à 70 h, nevez. à 50 h; „Junaki“, vez. à 70 h, nevez. à 60 h; „Mučenci“, à 90 h; „Naš cesar“, à 30 h; „Cerkve in zvonovi v dekanatu Kranj“ (knjiga zgodovinske vsebine, zanimiva zlasti za Gorenjsko), à 1 K. Vse te knjige ima g. Bonač v Ljubljani, kamor naj se blagovolijo cenjeni naročniki obrniti. — Pisarna družbe sv. Cirila in Metoda pa ima precejšno zalogo dr. Jos. Vošnjakovih dramatičnih del, in sicer: „Lepa Vida“ drama v petih dejanjih in „Doktor Dragan“, drama v petih dejanjih. Igrita sta primerni za vsako knjižnico — cena à 60 h. — Družba sv. Cirila in Metoda je izdala umetniško izdelane vsprejemnice za vse redne svoje člane in podpornike. Storila je to raditega, da se članom preskrbi lep viden znak članstva pri naši družbi. To sprejemnico z umetniško sliko sv. Cirila in Metoda je mogoče tudi v okvir dati. Na sprejemnici je natisnjen tudi izvleček družbenih pravil. Podružnice naj bi naročile večje število teh vsprejemnic, s katerimi naj bi privezali tesneje ude naši družbi. Vsak, ki prejme to sprejemnico, naj bi plačal vsaj 20 h, — seveda bi bil višji znesek družbi še bolj všeč. — Družbeni koledar je že v tisku in inseratni del bo zaključil svoje nabiralno delovanje s 1. oktobrom. Slovenske tvrdke naj upoštevajo, da je ta koledar najbolj razširjen in ga je dobiti v vsaki narodni hiši. — Cene inseratom so odmerjene jako zmerno, zaradi tega pričakuje družba, da se bodo solidne narodne tvrdke prijavile na vodstvo „Družbe sv. Cirila in Metoda“ v Ljubljani.

Razgled po šolskem svetu.

— **Dr. Josip Skupecky** profesor civilnega in rudarskega zakona na češkem vseučilišču v Pragi, je umrl 24. pret. m. v 53 letu svoje dobe. To je že tretji hud udarec, ki je zadel letos češko vseučilišče. Najprej je umrl Jan Gebauer, za njim Bohuš Rieger in sedaj Stupecky!

— **Kulturni napredek Bolgarske.** Povodom dvajsetletnice vladarja kneza Ferdinanda je bolgarska vlada izdala ogromno delo, ki opisuje ves kulturni in gospodarski napredek Bolgarije. Tako je bilo 1888. l. 2370 ljudskih šol, l. 1906. pa 3163. Po tem je tudi naraslo število učencev. Leta 1888. je bilo 3262 ljudskih učiteljev in učiteljic, danes pa 7241. Od 300.000 učencev se jih samo polovica poučuje v šolskih zgradbah. Nad 1000 vasi nima šolskih poslopij, ter so otroci prisiljeni učiti se v poedinah hišah, vaških občinskih hišah, zapuščenih mošejah itd. Od 1209 šolskih zgradb po ostalih krajih je dobra polovica v slabem stanju, ker so bile večinoma zgrajene brez načrta. — Leta 1887. je bilo 97 srednjih šol, dočim jih je danes 188. Pred 20 leti je bilo 5 popolnih gimnazij z 2280 dijaki in 123 učitelji, dočim je danes 11 popolnih gimnazij, od katerih so 3 v Sofiji s 421 učitelji 8542 dijaki. Dekliških gimnazij je 6 s 3834 učenkami in 164 učiteljicami. Pred 20 leti sta bili dve učiteljski s 304 dijaki in 21 učitelji, dočim je danes 5 moških in 1 žensko učiteljske z 853 dijaki in 97 učitelji. Pred 20 leti je potrošila vlada za srednje šole 1.200.000 levov, dočim potroši danes 3.620.000 levov. — Leta 1896. je bila ustanovljena šola za risanje, ki ima danes 158 učencev in 17 učiteljev. Ta šola je tekoma 10 let dala 52 učiteljev risanja, 19 umetnikov, dočim jih je 37 odšlo v inozemstvo na daljno izobrazbo. — V Sofiji je bilo otvoreno vseučilišče s skromnimi sredstvi in s samo zgodovinsko-filozofsko fakulteto z 78 profesorji in 49 slušatelji. To vseučilišče se je kmalo razvilo ter je že leta 1903. imelo tri fakultete, ter se je z zakonom preustrojilo v vseučilišče. — Pod upravo naučnega ministrstva se nahajajo nastopni kulturno-prosvetni zavodi: 1. sofijska narodna knjižnica; 2. plovdivska narodna knjižnica; 3. narodni muzej; 4. narodno gledališče; 5. centralna meteorološka postaja; 6. šola za gluhome; 7. šola za slepce.

— **Nemški „Schulverein“** postavi nemško šolo in otroški vrtec v Hrastniku na svoje stroške. Povišal je tudi podporo za šolo na Pragarskem.

— **Pred upisovanjem otrok v ljudske šole na Moravskem** je sklenil češki oddelek deželnega šolskega sveta, naj se uradno določi število čeških in nemških šolskih otrok. Ta sklep je za Čehe velike važnosti, ker je na Moravskem veljal zakon, da mora češki otrok v češko, nemški v nemško šolo.

— **Mesto Kočevje** je imenovalo naučnega ministra dr. Marcheta častnim meščanom v priznanje njegovih zaslug za razširjenje tamošnje nižje gimnazije v višjo gimnazijo.

Z gospodarskega polja.

— **Poljedelska razstava na Štajerskem.** Štajerska kmetijska družba priredi l. 1910 v Ljubnem na Zgornjem Štajerskem poljedelsko razstavo.

— **Shod srbskih kmetijskih zadrugarjev** se je vršil te dni v Belgradu. Bilo je več tisoč zborovalcev.

— **Shod čeških in moravskih vrtnarjev.** V Kutni Hori se je vršil o priliki sadne razstave shod vrtnarjev, na katerem se je razpravljalo v stanovskih vprašanjih in o nujnosti potrebe ustanovitve višje vrtnarske šole s češkim učnim jezikom. Sprejeta je bila resolucija, s katero se pozivlja vlado in deželni odbor, da čimprej ustrezne nujni potrebi čeških vrtnarjev ter jim osnuje višjo vrtnarsko šolo, na kateri se bodo v svoji materinščini lahko izobraževali v vseh strokah vrtnarstva, sadjarstva, vinarstva, zelenjarstva, semenarstva, kakor tudi nakitnega vrtnarstva.

Raznoterosti.

× **V papeževi vojski** v Vatikanu vlada nezadovoljstvo. Plemenitaško gardo hoče papež tako preustrojiti, da se bo v nji moralo služiti — zastoj. Tudi papeževi orožniki niso zadovoljni s plačo. Stvar je baje prišla tako daleč, da se je bati — štrajka.

× **Kralj Peter in ustava.** Kralj Peter je pri sprejemu v Paraćinu izrekel med drugim tudi te-le značilne besede: „Smatram za svojo vladarsko dolžnost, da zopet poudarjam, da sem stopil na prestol Srbije z ustavo v roki in da ta ustava, ki je jamstvo svobode in prava vseh srbskih državljanov, in poročstvo sloge med mano in srbskim narodom, služi tako meni, kralju srbskemu, kakor vam, srbskim državljanom, kot edina osnova delovanja na srečo in za napredek naše domovine, kot podlaga v stremljenju za dobrobit našega milega naroda.“ Tako govori konstitucionalen kralj.

× **Ameriško časnikarstvo.** V Zedinjenih državah izhaja 25.000 časopisov, od teh 2500 dnevnikov. Blizu 170.000 ljudi se živi v Ameriki neposredno le od časnikarstva, blizu en milijon pa posredno. Prav lepa je vsotica, ki jo daje teh 25.000 časopisov izdajateljem in založnikom, namreč 175 milijonov dolarjev na leto. Od te vsote prihaja 95 milijonov iz inseratov, dočim doniša naročnina s prodajo na drobno vred le 80 milijonov. Za ta denar pa je treba tudi mnogo delati, zakaj na leto osem milijard števil, t. j. na vsakega prebivalca z otroki in ženskami vred po 100 časopisnih števil na leto. Večina ameriških časopisov se stavi s stroji (Linotype); veliki dnevniki imajo po 30, 50 celo po 70 takih strojev.

× **20 milijonov za umetniško zbirko.** Angleška trgovina umetnin Duveen Brothers je plačala za slovečo in po vsem svetu znano zbirko Rudolfa Honna v Parizu 24 milijonov kron. Zbirka ima posebno lepe slike holandskih mojstrov. Samo Rembrandovih slik je v zbirki 11. Dosedaj je to največja vsota, ki je plačana za eno zbirko.

× **Poroke v Avstriji l. 1904.** Vseh porok v Avstriji je bilo imenovanega leta 210.146. Večina ženinov (112.693) je bila v starosti med 24. in 30 letom, dočim je nevest tretjina (69.986) bila nad 20 do 24 let, druga tretjina (65.554) pa nad 24 do 30 let stara. 180.366 ženinov je bilo prej samskega stanu, 29.780 pa vdovec ali ločenih; nevest pa je bilo 193.878 samskih in le 16.379 vdov ali ločenih. Iz tega se vidi, da se več vdovec zopet poroči kakor vdov.

× **Največji demant na svetu** je takozvani „Cullinan“, ki ga je sklenil ravnokar transvaalski parlament kupiti za angleškega kralja, da se vdela v angleško krono. Značilno za pasjo pohlevnost šele od Angležev tepenih in podjarmljenih Burov je, da je njihova večina v parlamentu kakor en mož glasovala za ta velikanski izdatek, dočim so Angleži, ki imajo v parlamentu manjšino, odločno bili proti temu, češ, da državno gospodarstvo že itak izkazuje primanjkljaj. Demant „Cullinan“ tehta dve tretjini kg ter je velik kakor mala pest. Našel ga je rudar, ki se je imenoval Culinan ter je postal čez noč milijonar, zakaj ta demant cenijo na 6 milijonov kron. Neobrušen ima 2660 karatov, a obrušen bo tehtal še vedno 2000 karatov, t. j. trikrat več nego tehtajo dosedaj znani demanti, namreč „Florentiner“ v zakladnici avstrijske cesarske hiše (139½ karata), „Orlov“, ki je na vrhu ruskega žezla (194 karatov), „Südstern“ v francoski zakladnici (125 karatov) in „Kohinoor“ v angleški dvorni zakladnici (106 karatov).

× **Kolumbovo potovanje po smrti.** Krištof Kolumb mora še po smrti potovati. Ko je umrl 21. maja 1506 v Valladolidu, so ga tam pokopali. Leta 1509 so ga prepeljali v Cartujo pri Sevili. Cartujo je v preteklem stoletju Anglež Pickman izpremenil v tvornico za porcelan, ki še danes obstoji. Kolumbove kosti so prepeljali iz Cartuje že l. 1540, tedaj so jih prepeljali v S. Domingo na otoku Haiti, kakor si je pokojnik sam želel. Ko je pa ta del otoka prišel pozneje Francozom v roke, so prepeljali Kolumbove kosti leta 1796 v Havano, od tam pa leta 1898 na Špansko, in sicer nazaj v Sevilo, kjer so mu postavili v ondotni katedrali lep spomenik.

× **Drago jajce.** Londonski Rothschild je dal za jajce izumrle ptice moa 250 šterlingov. Jajce je nekoliko večje kot nojevo in so ga našli leta 1899 pri iskanju zlata v pesku reke

Ne zabite „Učiteljskega konvikta!“

Molyneux. Barve je temnožolte ter posejano z raznobarnimi pikami in črtami.

× **Ženska in časnikarstvo.** Ženska vedno bolj stopa v javnost. V finski deželni zboru sede ženski poslanci; na Angleškem se lady zahtevajo volilno pravico, na shodih bore junaško s policijo in demonstrirajo hrupno na galeriji poslanske zbornice; ženske profesorice zasedajo vseučiliške stolice, nastopajo v baretu kot advokatinje, zdravijo kot zdravnice bolnike, nič čudnega, če se njih vrste množe tudi v generalnem štabu moderne velesile — časnikarstvu. V Zedinjenih državah Severne Amerike, kjer je feminizem skoro najbolj razvit, ima malone vsaka država list, ki ga urejajo dame. Najbolj razširjena in tudi v Evropi poznana je „Women's Tribune“, ki ga ureja Clara Gewick Kobi. — Lucy Stone izdaja tednik za ženske, ki ima edino namen, delati propagando za volilno pravico za ženske. Jako razvito je žensko časnikarstvo tudi v Italiji. Znana pisateljica Matilda Serao izdaja in urejuje velik list „Il Giorno“, ki ga čitajo po vsi Italiji. V uredništvu deluje mnogo moških, ki se nikakor ne sramujejo delovati pod vodstvom ženskega šefa. Jako spoštovana je tudi učena sotrudnica rimske „La Vita“, Ollan Lotti. Francozinje so leta 1897. osnovale velik politični dnevnik „La Fronde“, katerega uredništvo je prevzela Margareta Durand. Ker pa je ubirala preveč kosmopolitiške strune, je list po šestih mesecih zaspal. Vendar prvi ponesrečeni poizkus pogumnih dam ni oplašil, zakaj mnogo je francoskih listov, katerih sotrudnice so večinoma ženske. Na Nemškem deluje pri listih še malo žensk in njih listov ne upoštevajo bogve kako.

Listnica uredništva.

Slovenski oče v Ljubljani: Kar ste nam poslali, porabimo čimprej v posebnem članku, ker se nam je nabralo več takih čednih reči. Hvala Vam!

Zahvala.

Podpisano vodstvo izreka tem potom najiskrenejšo zahvalo vsem onim, ki so pripomogli, da je XIX. glavna skupščina „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“ dne 24., 25. in 26. avgusta v Radovljici uspela tako nepričakovano lepo in sijajno. Prav posebno pa se zahvaljuje gosp. dr. Vilfanu, županu radovljiškemu in gosp. Andreju Grčarju, predsedniku radovljiškega učiteljskega društva za laskave pozdrave pri sprejemu; ljubeznjivim damam, ki so nas ob prihodu v Radovljico obdarile s šopki; cenjenemu pripravljalnemu odboru, posebno gosp. Ivanu Šegi in njegovi gospej za obilni trud, ki so ga imeli s pripravami za „Zavezino“ zborovanje; vsem onim, ki so nam kazali simpatije s tem, da so okrasili svoje hiše z zastavami; gg.: Vlad. Pušenjaku, Antonu Pesku, Jakobu Dimniku, Dragotinu Pribilu, Janku Likarju za temeljita in zanimiva poročila; vsem dragim in milim gostom neučiteljem, posebno gosp. Ivanu Hribarju, županu ljubljanskemu, državnemu in deželnemu poslancu, ki so prihiteli one dni med nas; vsem onim, ki so brzojavnim in pismenim potom pozdravili naš shod; dragim bratom Čehom, Hrvatom in Srbom, ki so nam prinesli iz domovine pozdrave svojih tovarišev in tovarišic; gosp. pevovodji učitelju Karlu Mahkoti in vsem damam pevkam in gg. pevceem za lepo petje pri zabavnem večeru; vsem govornikom za navdušene napitnice in sploh vsem udeležencem, ki so pripomogli, da je nastopila „Zaveza“ tako impozantno.

Vodstvo „Zaveze avstr. jugoslovanskih učit. društev“.

Predsednik: **L. Jelenc.** Tajnik: **Drag. Česnik.**

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1896. **Kranjsko.** 132 1

V Krškem okraju se razpisuje s tem na štirirazredni ljudski šoli v Cerkljah zaradi dopusta učiteljice mesto suplenta za šest mesecev.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj do dne 25. septembra t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dne 16. septembra 1907.

St. 2524.

133 1

Na šestrazredni ljudski šoli v Dobropoljah se razpisuje še eno učno mesto v stalno nameščenje z dostavkom, da imajo moški prosileci prednost.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom predlagajo semkaj do 17. vinotoka 1907.

Prosileci, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet Kočevje dne 13. septembra 1907.

Poskusite in priporočite izdelke

Vydrove tovarne hranil v Pragi VIII. Cenovnik zastoj.

(19) 25

Vajenec

se sprejme takoj v špecerijsko trgovino

B. SEVAR v Ljubljani.

Istotam se kupi vsako množino (121) 3—3

suhih gob, lipovega cvetja in kumne.

Pokojninski zakon

za učiteljstvo na Kranjskem

z dne 30. julija 1900

izvod po 20 h, s poštnino 3 h več prodaja 131 3-1

Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Dva učenca

s primerno naobrazbo sprejme v trgovino s knjigami, papirjem in šolskimi potrebščinami 130 3-1

ANTON UMEK v Brežicah in Krškem.

Pri nakupu oblačilnega blaga naj se ozira na narodno trgovino (2) 12—7

ČEŠNIK & MILAVEC

LJUBLJANA o (pri Češniku) Lingarjeve ulice

Velika zaloga sukna in kamgarna za moške obleke. Najnovejše vrste modnega volnenega, svilnatega in perilnega blaga za dame.

Velika izbira preprog, zavese, odev itd.

Cene nizke in strogo solidna postrežba.

P. n. učiteljstvu dam pri nakupu 5% odbitka za učiteljski konvikt.

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka
(20) 26-17
V PRAGI

zavaruje v življenjskih oddelkih: na slučaj doživetja in smrti, doto otrokom, dohodke in pokojnine, ter dovoljuje uradnikom, častnikom, profesorjem, učiteljem in vpokojencem posojila proti prenotaciji na služnini, pokojnini, ženitveni kaveiji itd., in v požarnem oddelku: proti škodam po požaru.

Zavarovani kapital	K 1053.737.339 88
Zavarovalnine	8.090.621.62
Izplačane škode in kapitali l. 1905	4.361.283.89
Rezervne in poroštvene zaloge	34.791.584.99
Pokojninski zalogi (uradniška in zastopniška)	2.188.391.24
Premoženje, naloženo v vrednostnih papirjih, posestvih, posojilih na posestva	34.087.781.48
Izplačana dividenda členom življenjskih oddelkov l. 1905	206.296.40
V vsem pa doslej	1.606.893.21
V letu 1905 se je premoženje pomnožilo za	3.004.509.80
V 37letni dobi svojega obstanka izplačala je banka „Slavija“ svojim členom odd. I—V. za škode in nagrade	87.176.383.75

Vsa pojasnila daje

Generalni zastop banke „Slavije“
v Ljubljani,
Gospodske ulice št. 12.

Tvorniško zalogo Grubbauerjevih zvezkov

pri katerih je del čistega dobička namenjen

„Učiteljskemu konviktu“

i ma 122 3-2

Jernej Bahovec

trgovec s papirjem

Ljubljani.

Priporoča tudi

knjige za vse ljudske šole

šolske potrebščine, peresa „Učit. konvikta“, risalni papir itd. itd.

Modna trgovina Pavel Magdič, Ljubljana, Prešernove ulice št. 7

Svilnato blago, baržuni, pliši in tenciće.
Čipkasto blago, pajčolani, čipkasti ovratniki, čipke, vložki, svilnate vezene.
Jabots, Fichus, damski ovratniki in kravate.
Svilnati in baržunasti trakovi.
Pozamentarija, porte in žnore, rezice, kre-pince in žnore za tapetnike.
Krepi in flori za žalovanje.
Zlate in srebrne rezice, čipke in žnore.
Šerpe
iz svile, čipk in volne.
Nogavice za dame, dekleta in otroke.
Jopice, hlačke, otročje perilo in odeje za vozičke.

Oprava za novorojenčke, posteljne podloge iz kavčuka.
Sukance za šivanje, pletenje in vezenje.
Gumbi in različne igle.
Različne podloge in potrebščine za krojače in šivilje.
Idrijske čipke, vezene čipke in vložki.
Pajčolani za neveste, mirtovi vencí.
Damsko perilo, spodnja krila, predpasniki in kopalne obleke.
Modreci in potrebščine za modrece.
Glace-rokavice in rokavice za uniformirane, pletene, letne in zimske rokavice.
Kopalno perilo, dišave, milo in ustna voda.
Krače za obleko, glavo in zobe.

Srajce za gospode in dečke, spodnje hlače, ovratniki, zapestnice, naprsniki in žepne rute.
Pravo Jagrovo normalno perilo, trikot-srajce, jopice in hlače.
Mrežaste in potne jopice, srajce, čepice in šport-pasovi.
Nogavice, naramnice, odeje in blazine za potovanje.
Kravate, gumbi za manšete.
Za lovce: telovniki, nogavice, rokavice, dokolenice.
Ogrevalci za kolena, meče, prsi, hrbet, trebuh in glavo.
Nahrbtniki, ovratniki, robci.
Narodni trakovi in zastave, narodne čepice, torbice in drugi domači narodni izdelki itd.

Gospod! Berite novice, ker so za Vas važne in koristne!
Razpošiljam po poštam povzetju
za 12 K 50 vin.
Krasno, dobro in moderno opravo
katera obstoji iz sledečih predmetov:
Fina bela ali barvasta srajca št. . . . ?
Dobre spodnje hlače. Lepa spalna srajca.
I ovratnik po želji. Krasna kravata.
I par trpežnih nogavic. Močna brisalica.
Izvrstne naramnice. 3 dobre žepne rute.
Vse v škatlji lepo aranžirano.
Razpošiljam z obratno pošto. Ako bi kaj ne ugajalo, vrnem denar nazaj.

**Hočete kupiti
ceno in dobro pravobarveno blago?**

Mána Jirsová, soproga učiteljeva
imejteljica tkalnice v Novém Hrádku nad Metnji, Češko
prodaja kanefase, sefir, damast, platno, oxford, krizete, bar-
het, brisače, žepne rute, prte, serviete itd. 112 13-4
Naročite in prepričali se bode, da Vas Slovanka bratski postreže.
Svoji k svojim! Vzorci franko.

ANTON ŠARC Ljubljana
Sv. Petra cesta 8

Specialna trgovina za opreme nevest. Moško, žensko,
otroško in perilo za novorojence se po meri izdeluje
solidno in najceneje. — Platno vseh širin za telesno in
posteljno perilo, namizni prti, serviete, garniture za kavo,
bele in barvaste, brisalke, žepni robci, brisalne rute,
šifon, širting, kreton, batist itd. itd. 119 52-2

Najnovejše modele za perilo radi pokažemo na ogled.
Strogo solidno blago. Švicarske vezenine. Nizke stalne cene.

Gg. učiteljem in njih rodbinam 5% popusta.

Svetlolikalnica, Kolodvorske ulice št. 8.

Gričar & Mejač

v Ljubljani, Prešernove ulice 9

priporočata v veliki izberi po najnižji ceni
obleke za gospode in dečke, površ-
nike za gospode in dečke, obleke za
otroke, žakete za dame, paleta za
dame, plašče za deklice itd. itd.

Nepremočljive pelerine iz lodna ali velblodje dlake
(Kamelhaar) v vseh velikostih. — Gg. učiteljem
in učiteljicam popust za „Učiteljski konvikt“.

**Žirovnikove „Narodne pesmi
za šolsko mladino“**

(96) 23-7

se dobe edino v

„Učiteljski tiskarni“ v Ljubljani.

Izvod stane 20 h, s poštnino 3 h več.

VERONIKA KENDA

v Ljubljani

na Dunajski cesti števil. 20

(118) 52-3

priporoča p. n. krajnim šolskim svetom, šolskim vodstvom in učiteljstvu svojo veliko
zalogo pisalnih in risalnih potrebščin.

Dalje imam v zalogi risalni papir raznih vrst v vseh predpisanih velikostih,
pisalni in pismeni papir, zavitke različne velikosti, veliko izbirko peres, držal, svinč-
nikov, gumic, krede, črnila, barvic, ravnil, ter vseh v to stroko spadajočih predmetov.

Glavna zaloga Jos. Petričevih zvezkov.

Postrežba točna in solidna.

Ustanovljeno 1842.

Električna sila.

Telefon 154.

BRATA EBERL

(8) 52-37 tovarna oljnatih barv, laka in firneža

v Ljubljani, Miklošičeve ulice števil. 6

nasproti hotela „Union“

priporočata gg. šolskim vodjem in učiteljem v mestu in na deželi
njiju priznana najboljši, črni, medli

lak za šolske table.

G. ČADEŽ

Mestni trg št. 14

(poleg stare g. Urbančeve trgovine)

priporočata v veliki izbi

klobuke, cilindre in čepice;

tudi raznovrstno (1) 52-37

moško perilo, kravate itd.

po zmernih cenah.

Za gg. učitelje 10% popusta!

Ustanovljeno leta 1832.

Lak za šolske table

črn in medel,

olje proti prahu

priznано najboljšo

prodaja (16) 50-35

ADOLF HAUPTMANNprva kranjska tovarna oljnatih barv, firneža, laka
in steklarskega kleja

v Ljubljani.

Ilustrovani ceniki zastoj in poštnine prosto.

F. P. Vidic & Komp. Ljubljana

opekarna in zaloga peči

ponudijo vsako poljubno množino patentiranih

zarezanih strešnikov

Sistem „Marzola“ (Strangalzriegel) Sistem „Marzola“

Barve: a) rdeči naravno žgani, b) črno impregnirani.

Najličnejše, najcenejše in najpriprostejše strešno
krije.Vsak strešnik se zamore na late pribiti ali pa z žico privezati, kar je gotovo velike važnosti za kraje, ki trpe po močnem vetru in burji.
Vzorci in prošpekte pošljemo na željo brezplačno.

(36) 30-29 Sprejmejo se zastopniki.

